చరిత్ర

పక్కపక్కనే వున్న మూడు గొప్ప దేశాలు ఒకేసారి స్వాతంత్ర్యం సంపాదించుకున్నాయి. ఎన్నో కష్టనష్టాలకోర్చి, ఇంకెన్నెన్నో త్యాగాలు చేసి ఆ మూడు దేశాల ప్రజలూ నిరంకుశ ప్రభుత్వాన్ని కూకటి వేళ్ళతో సహా పెల్లగించి పడేశారు. ఒకే రోజు ఒకే సమయంలో స్వాతంత్ర్యం సంపాదించుకున్న సంబరంలో మూడు దేశాల ప్రజలూ మునిగిపోయారు. ఎవరి రాజకీయ విశ్వాసాల కనుగుణంగా వాళ్లు వొక్కో దేశంలోనూ వొక్కో రకమైన కొత్త ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసుకున్నారు.

మూడు దేశాల్లోనూ ముగ్గురు స్నేహితులున్నారు. స్నేహితులంటే ప్రత్యక్ష స్నేహం కాదు వాళ్ళది. కలం స్నేహితులు. ముగ్గురు స్నేహితులూ స్వాతంత్ర్యానికి ముందు నిరంకుశ ప్రభుత్వాల చేతుల్లో వొకే రకమైన బాధలు పడ్డారు. ఎవరి దేశంలో వాళ్ళు స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో దూకి విప్లవాల్లో పాలు పంచుకున్నారు. ఆ పోరాటకాలంలో ఎవరి బాధలు వాళ్లు మరొకళ్ళకి వుత్తరాల్లో రాసుకునేవాళ్ళు. ముగ్గురూ మూడు రకాల రాజకీయ విశ్వాసాలున్న వాళ్ళు. రాజకీయ విశ్వాసాల్లో ఏకత్వం వల్ల తాము పడ్డ కష్టాల మూలంగా వాళ్ళు మానసికంగా బాగా దగ్గరయ్యారు.

స్వాతంత్ర్యం వచ్చేశాక మొదటి సంవత్సరమంతా కష్టాలకి తగిన ఫలితం దక్కించుకున్న ఆనందంలో గడిచిపోయింది. ముగ్గురూ స్వాతంత్ర్య గాలులు పీలుస్తూ ఎవరికి వాళ్లు కొత్త జీవితాలు ప్రారంభించారు. మొదటి సంవత్సరం గడిచిపోయాక కూడా విజయగర్వం వాళ్ళ గుండెల్ని పొంగించడం మానలేదు. మొదటి స్వాతంత్ర్య దినోత్సవం రోజున ముగ్గురు స్నేహితులూ వోచోట కలుసుకుని తమ అనుభవాలు వొకళ్ళకొకళ్ళు చెప్పుకోవాలని వుత్తరాలు రాసుకున్నారు. సయ్యంటే సయ్యనుకున్నారు. ముగ్గురూ వో చోట కలుసుకున్నారు. వొకళ్ళ నొకళ్ళు కౌగిలించుకున్నారు. చేతులూ చేతులూ కలుపుకున్నారు. ఆనంద బాష్పాలు రాల్చుకున్నారు. వొకళ్ల నొకళ్ళు అభినందించుకున్నారు. గంటల తరబడి

తమ అనుభవాలు చెప్పుకున్నారు. చివరికి తమ దేశాల భవిష్యత్ గురించి చర్చ మొదలైంది. అప్పుడు పుట్టింది వివాదం.

"మీరిద్దరూ చెప్పేది సరేనయ్యా! కాని ప్రజాస్వామ్య దేశమే దేశం. జీవితంలో ఎన్ని సదుపాయాలున్నా, ఇంకెన్ని సౌకర్యాలున్నా స్వేచ్ఛ లేని మనిషి ఏం సుఖపడతాడు? స్వేచ్ఛ లేని బతుకు ఒక బతుకేనా? ప్రజాస్వామ్యంలో ప్రజలే పాలకులు. ప్రజలెన్నుకున్న ప్రతినిధులే ప్రభుత్వానికొస్తారు. ప్రజలు తమని తామే పాలించుకుంటారు. 'గవర్నమెంట్ ఆఫ్ ది పీపుల్, బై ది పీపుల్ అండ్ ఫర్ ది పీపుల్' అంటాడు అబ్రహాం లింకన్. అందుకే మేం ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేసుకున్నాం. అన్ని విధానాల కంటే ప్రజాస్వామ్య విధానమే గొప్ప," అన్నాడు మొదటి స్నేహితుడు.

"ఆ మాట నేనొప్పుకోను. ఏవుంది ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వంలో? అంతా నేతి బీరకాయ వ్యవహారం. ప్రజాస్వామ్యంలో నిజంగా స్వేచ్ఛ యెక్కడుంది? అయిదేళ్ళకోసారి మీరు వోట్లు పెట్టుకున్నారు. వోట్లేసి ఏదో పార్టీని గద్దె నెక్కిస్తారు. అయిదేళ్ళ దాకా వాళ్ళాడిందాట, పాడింది పాట. సీట్లు సంపాదించుకోవడం కోసం నువ్వంటున్న ప్రజాప్రతినిధులు నానా గడ్డీ కరుస్తారు. ప్రజల బలహీనతల్ని మస్తుగా వాడుకుంటారు. నోట్ల కోసం ధనిక వర్గం మీద ఆధారపడతారు. ధనిక వర్గం కోసమే చట్టాలు చేస్తారు. నిరుపేద వర్గాన్ని అట్టడుక్కి తోస్తారు. కుబేరులు మరింత కుబేరులౌతారు. పేదవాళ్ళు మరింత పేదవాళ్ళవుతారు. శ్రామికుడి చెమటికి విలువే లేకుండా పోతుంది.

"అదే మా దేశం చూడు. మా దేశంలో పేదా గొప్పా తేడాల్లేవు. ప్రైవేటు ఆస్తులన్నీ ప్రభుత్వం జాతీయం చేస్తుంది. దేశ సంపద అందరికీ సమానంగా పంచుతుంది. అందరూ కష్టించి పని చెయ్యాల్సిందే. బద్ధక స్వాములకి మా దేశంలో ఇప్పుడు విలువ లేదు. 'శ్రమ యేవ జయతే' మా జీవనవిధానం. ప్రతి మనిషికి శ్రమకు తగ్గ ఫలితం దక్కుతుంది. కులమతాల పేరిట యుద్ధాలు జరగవు. మనిషి మనిషిగా గుర్తింపు పొందుతాడు. పూట కూటి కోసం అగచాట్లు పడనక్కర్లేదు. శ్రమ దోపిడీ అసలే లేదు. పూటగ్గతిలేని స్వేచ్ఛ స్వేచ్ఛ కాదు – ప్రచ్ఛన్న బానిసత్వం. శ్రామికుడి చెమటలో మేం ఎరుపుని చూస్తాం. ఆ ఎరుపు మెరుపువైపే సాగిపోతాం. కమ్యూనిజం కంటే గొప్ప విధానం వేరేదీ ప్రపంచంలో లేదు. ప్రజలందరికీ సమానత్వం కావాలంటే కమ్యూనిజాన్ని ఎంచుకోక తప్పదు. అందుకే మేం కమ్యూనిస్టు ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేసుకున్నాం. మీరే చూస్తారుగా మేమెలా అభివృద్ధి సాధిస్తామో!" అన్నాడు రెండో స్నేహితుడు.

మూడో స్నేహితుడు ఆ రెండు వాదాలూ వొప్పుకోలేదు. 'భగవంతుడు ఈ సృష్టి చేశాడు. భూమ్యాకాశాలు సృష్టించి అంతరిక్షం ఏర్పాటు చేసి భూమ్మీద గాలీ నీరూ పుట్టించి

మట్టితో మనిషిని చేసి నేలమీద వదిలాడు. మానవుడు పీలుస్తున్న ప్రతి గాలీ ఆయన ప్రసాదమే కాబట్టి మనిషి భగవంతుడి ఆజ్ఞానుసారమే నడుచుకోవాలి. భగవంతుడేం చెప్పాడో అదే చెయ్యాలి. మత స్వామ్యానికి విలువ నిచ్చే ప్రభుత్వం సరైన ప్రభుత్వం. ప్రజాస్వామ్యం మత విశ్వాసాలు వద్దనకపోయినా అదో పెద్ద అయోమయం. కమ్యూనిజం సరే నాస్తిక వాదం. భగవంతుడి రాజ్యంలోనే మానవుడు ఇహపరాలు రెండూ సాధించుకోగలుగుతాడు. మా దేశంలో ఇదివరకటి ప్రభుత్వం దైవభీతి లేకుండా క్షుద్రంగా ప్రజల్ని దోచుకునేది. అందుకే మేమా ప్రభుత్వాన్ని కూల్చేసి దేవుడి రాజ్యాన్ని ఏర్పాటు చేసుకున్నాం. మా దేశంలో ప్రజలకు లభించే మనశ్శాంతి మీకెక్కడిది? ఆధ్యాత్మిక చింతనతో మేం పరిపూర్ణ మానవులమై వున్నత స్థితి కెదుగుతాం. చూస్తుండండి – మీరే ఆశ్చర్యపోతారు," అన్నాడతను.

మొదటి ఇద్దరూ మూడోవాడి మీద విరుచుకుపడ్డారు. అతని దేశం మధ్యయుగం వైపు తిరోగమిస్తుందని తిట్టి పోశారు. వొక విధమైన బానిసత్వాన్ని వదిలించుకుని మరో విధమైన బానిసత్వాన్ని వరించిందని దుయ్యబట్టారు. దాని దుష్ఫలితాలు త్వరలోనే చూడగలవు లెమ్మని హెచ్చరించారు. ఎవరికి వాళ్లు ఎదుటి వాళ్ళ రాజకీయ విశ్వాసాన్ని తీవ్రంగా ఖండించుకున్నారు. అలా చాలాసేపు వాదించుకున్నాక ముగ్గురూ చివరకో నిర్ణయానికొచ్చారు.

"మన ముగ్గురి రాజకీయ విశ్వాసాలూ, సిద్ధాంతాలూ మూడు రకాలైనా వొక్క విషయంలో మాత్రం మన ముగ్గురికీ పోలికుంది – ఇది వరకటి కంటే మంచి జీవితాలు కోరుకునే మనం పాత ప్రభుత్వాల్ని కూలదోసి కొత్త ప్రభుత్వాలు ఏర్పాటు చేసుకున్నాం. ఈ విషయంలో మాత్రం మన ముగ్గురికీ వివాదం లేదు. ఎవరికి వాళ్లు తమ సిద్ధాంతాలు గొప్పవనే నమ్ముతున్నారు. ఎవరి సిద్ధాంతాలు విజయం సాధిస్తాయో వేచి చూద్దాం. ముగ్గురం పందెం కాద్దాం.

"మన ముగ్గురికి ఇప్పుడు దాదాపు ముప్పై ఏళ్ళున్నాయి. వో యాభై ఏళ్ళ కాలాన్ని మన పరీక్షా సమయంలో నిర్ణయించుకుందాం. వొక దేశ చరిత్రలో యాభై యేళ్ళు పెద్ద కాలం కాకపోయినా అంతకంటే ఎక్కువ రోజులు మనం బతికుంటామో లేదో తెలీదు కాబట్టి యాభైఏళ్ళ కాలంలో మన ముగ్గురి దేశాలూ ఎంత అభివృద్ధి సాధిస్తాయో, యే దేశం తన ఆశయం సాధించుకోవడంలో విజయం పొందుతుందో మనం పక్షపాతం లేకుండా గమనించాలి. యాభై యేళ్ళ తర్వాత కూడా మనం బతికే వుంటే ఎంత కష్టమైనా సరిగ్గా ఇదే రోజున ఇదే చోట కలుసుకోవాలి. యాభై యేళ్ళ తర్వాత ఎవరి సిద్ధాంతం

గెలుస్తుందో వాళ్ళకి మిగతా ఇద్దరూ షేక్ హ్యాండివ్వాలి. అదీ పందెం. యాభై యేళ్ళ తర్వాత మనం బతికుంటే ఇక్కడే ఇదే రోజున మళ్ళీ కలుసుకోవాలని ప్రమాణాలు చేసుకుందాం!"

ముగ్గురూ సరేనంటే సరే అనుకున్నారు.

ముగ్గురూ ప్రమాణాలు చేసుకున్నారు.

ముగ్గురూ విడిపోయారు.

యెవరికి వాళ్ళు తమ సిద్ధాంతమే నెగ్గుతుందన్న ఆత్మవిశ్వాసంతో యెవరి దేశానికి వాళ్లు తిరిగి వెళ్ళిపోయారు.

❖ ❖ ❖

కాలం గడుస్తోంది.

కాలం చాలా వేగంగా గడుస్తోంది.

కాలం గడిచిపోతున్న కొద్దీ మూడు దేశాల ప్రజలూ విజయాల మత్తులోంచి నెమ్మది నెమ్మదిగా తేరుకుని వర్తమాన దృశ్యాల వైపు వాస్తవికతా దృక్పథంతో చూడనారంభించారు.

విప్లవాల తర్వాత మొదటి నాలుగైదేళ్ళూ మూడు దేశాల్లోనూ రాజకీయ సుస్థిరత ఏర్పాటుకావడంలో గడిచిపోయాయి.

మొదటి దేశంలో ప్రజాస్వామ్య సూత్రాల కనుగుణంగా పటిష్టమైన రాజ్యాంగ రచన జరిగింది. ఆ రాజ్యాంగం ప్రకారం దేశంలో తొలిసారిగా ఎన్నికలు జరిగాయి. భారీ ఎత్తున పోలింగ్ జరిగింది. ప్రజలు ఆనందోత్సాహాలతో వోట్లు వేశారు. స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో ప్రముఖ పాత్ర వహించిన పార్టీ బ్రహ్మాండమైన మెజార్టీతో అధికారంలోకి వచ్చింది. ఆ పార్టీ నాయకుడు దేశానికి ప్రధానమంత్రి అయ్యాడు. అధికారంలోకొస్తూనే దేశంలో అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు తగిన ప్రణాళికలు తయారు చేయడంలో మునిగి పోయాడాయన.

దీర్ఘకాలిక ప్రణాళికలు తయారయ్యాయి. కొత్త కొత్తగా భారీ పరిశ్రమలూ పెద్ద పెద్ద ప్రాజెక్టులూ కార్యరూపం దాల్చడం మొదలెట్టాయి. ప్రభుత్వంలో ఎన్నడూ లేనంత మంది నిజాయితీపరులైన మహా నాయకులు చేరి దేశాన్ని ప్రగతి పథంలో నడిపించడానికి కృషి చేస్తున్నారు. జాతీయాదాయం క్రమపద్ధతిలో పెరుగుతూ వచ్చింది. జాతీయోత్పత్తి పెరిగింది. ప్రతిపక్షాలు కూడా దేశంలో త్వరత్వరగా జరుగుతున్న అభివృద్ధికి హర్షిస్తూ ప్రభుత్వం పొరపాట్లు చేసినప్పుడల్లా ఆ పొరపాట్లేమిటో ఎత్తి చూపి దేశాభివృద్ధికి సహకరించారు. యుగాల తరబడి నిరంకుశ పాలనలో మగ్గిపోయిన ఆ దేశంలో అంతర్గతంగా ఎన్ని

కుంపట్లు ఉన్నప్పటికీ రాజకీయంగా అయిదారేళ్ళ కాలం వో స్వర్ణయుగంగా రూపొందింది. దేశం పారిశ్రామికీకరణ వైపు సాగిపోవడంతో కొత్త కొత్త పరిశ్రమలు ఏర్పాటయ్యాయి. అణుశక్తి పరిశోధనలూ, అంతరిక్ష పరిశోధనలూ, వ్యవసాయ శాస్త్ర పరిశోధనలూ, ఎలెక్ట్రానిక్స్ వంటి శాస్త్రాల్లో దేశం క్రమంగా అభివృద్ధి సాధించడం ప్రారంభించింది. ప్రజాస్వామ్యం అంటే ఇదీ అనిపించే విధంగా దేశ పరిస్థితులు మెరుగుపడుతున్నాయి.

రెండో దేశంలో విప్లవం సాధించిన కమ్యూనిస్టు పార్టీ అధికారంలో కొచ్చింది. కమ్యూనిస్టు పార్టీ ఎప్పుడైతే అధికారంలోకొచ్చిందో దేశంలోని పెట్టుబడిదారీ వర్గానికి మూడింది. దేశంలోని ప్రైవేటు ఆస్తులన్నీ ప్రభుత్వం జాతీయం చేసింది. ఎదురు తిరిగిన కాపిటలిస్టుల్లో మరీ బలవంతులందర్నీ ప్రభుత్వం వురి తీసింది. కొంచెం తక్కువ బలవంతుల్ని కఠినమైన ద్వీపాంతర వాస శిక్షలు విధించి కాన్సన్‌ట్రేషన్ క్యాంపులకు పంపించింది. ఇంకొంచెం తక్కువ బలవంతుల్ని జైళ్ళలో పెట్టింది. పారిపోగలిగినవాళ్ళు పిక్కబలం చూపించి దేశం నుంచి పారిపోయారు. దాంతో దేశానికి అంతరంగిక శత్రువుల పీడ వదిలిపోయింది. దేశంలో మత స్వాతంత్ర్యం పూర్తిగా రద్దైపోయింది. పూజారి వర్గాలు ఇంటిదారి పట్టాయి.

మొట్టమొదటిసారిగా ఆ దేశంలో శ్రామికుడికి విలువొచ్చింది. దేశాభివృద్ధి కోసం కొత్త ఫ్యాక్టరీలు తెరిచారు. కొత్త పరిశ్రమలు ఏర్పాటు అయ్యాయి. జాతీయ సంపద ప్రజలందరికీ సమానంగా పంచడంతో దేశంలో దరిద్రులు లేకుండా పోయారు. నిరుద్యోగం పూర్తిగా రూపు మాసిపోయింది. పనిచేయని వాడికి పుట్టగతుల్లేవు. దేశంలో ప్రతివొక్కరూ ఆడుతూ పాడుతూ చెమటోడ్చి పనిచేసి దేశాన్ని ముందుకు తీసుకెళ్ళడానికి కంకణం కట్టుకున్నారు. శ్రమకు తగ్గ ఫలితానికి తోడు అన్ని సౌకర్యాలూ లభించడంతో ఫ్యాక్టరీ వర్కర్లు దేశాన్ని పారిశ్రామికీకరణ వైపు తీసుకెళ్ళారు. రైతులు మహోత్సాహంతో పంటలు పండించి దేశంలో హరిత విప్లవం తెచ్చారు. ఎన్నడూ లేనంత భారీ ఎత్తున ఆహార ధాన్యాలు వుత్పత్తి చేశారు. విప్లవం తర్వాత మొదటి అయిదారేళ్ళ కాలంలోనే మిగతా రెండు దేశాల కంటే ఈ దేశమే బాగా అభివృద్ధి చెందుతున్న దాఖలాలు కనిపించనారంభించాయి.

మూడో దేశంలో ప్రజలు తీవ్రంగా దైవభక్తిలో మునిగిపోయారు. మత వ్యతిరేకులందర్నీ ప్రభుత్వం కఠినంగా అణచివేసింది. కమ్యూనిస్ట్ దేశంలో కంటే భారీ ఎత్తున వురి తీయడాలు జరిగాయి. ఆధునిక భావాలున్న రేషనలిస్టులు దేశం విడిచి పారిపోవలసి వచ్చింది. దేశంలో అధికారయంత్రాంగం మొత్తం మతాధిపతుల హస్తగతమైపోయింది. భారీ ఎత్తున

అధికారమంతా ఒకేచోట కేంద్రీకృతమైపోయింది. మత స్వామ్య వ్యతిరేకులందర్నీ ప్రభుత్వం ఉక్కుపాదంతో అణచివేయడంతో దేశంలో ఇదివరకెన్నడూ లేనంత రాజకీయ సుస్థిరత స్థాపించగలిగింది. ప్రభుత్వం ఏం చేసినా ప్రజలు భగవంతుడి పేరు మీద మనస్ఫూర్తిగా సమర్థిస్తూ వచ్చారు.

దేశంలో ఎక్కడ చూసినా ప్రార్థనా మందిరాలు వెలిశాయి. ప్రజలు దైవ ప్రార్థన చేయడం తప్పనిసరైంది. దైవ దూషణ చేసేవాళ్ళకి కఠిన శిక్షలు పడేలా చేసే చట్టాలొచ్చాయి. ప్రజలు మతంలో శాంతిని వెతుక్కోవడం మొదలెట్టారు. ప్రెసిడెంటుని దేవదూతగా నమ్మడం ప్రారంభమైంది. చెప్పుకోదగ్గ ఆర్థికాభివృద్ధి కార్యక్రమాలు గానీ ప్రజాభివృద్ధి కార్యక్రమాలు గానీ ప్రభుత్వం చేపట్టడం మొదటి అయిదారు సంవత్సరాల్లోనూ జరగనేలేదు. ఆ విషయంలో మిగతా రెండు దేశాలకంటే ఈ దేశం బాగా వెనకబడ్డట్టే కనిపించింది. అయినా ప్రజలు బాధపడలేదు. దేవుడికోసం పేదరికాన్ని చిరునవ్వుతో స్వీకరించారు. దేవుణ్ణి చేరుకోవడానికి పేదరికం కూడా ఓ మార్గమని మనస్ఫూర్తిగా నమ్మారు. దేవుడికోసం వ్యక్తిగత సౌఖ్యాలేమిటి, ప్రాణాలు కూడా ధారపోయడానికి సిద్ధపడ్డారు. మనిషి చేసే ప్రతి పని దేవుణ్ణి చేరుకోవడానికే అనే సిద్ధాంతానికి విలువొచ్చింది. దాంతో మూడో స్నేహితుడు చెప్పినట్టు ఆధ్యాత్మిక చింతనతో ఆ దేశ ప్రజలు ఔన్నత్యం సాధించే దిశలోనే సాగిపోతున్నట్టుగా కనిపించారు.

స్వాతంత్ర్యం వచ్చాక మొదటి అయిదారు సంవత్సరాలలోనూ మూడు దేశాల ప్రజలకీ తమ తమ ప్రభుత్వాల మీద ఎలాంటి అవిధేయతా లేదు. మూడు దేశాల ప్రజలూ సంపూర్ణ తృప్తితో వున్నారు. ఆ మాటకొస్తే స్వాతంత్ర్యం వచ్చాక మొదటి పాతికేళ్ళ కాలంలోనూ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు సాగుతూనే వచ్చాయి. మొదటి అయిదేళ్ళ కాలంలో ఎలాంటి అభివృద్ధి కనిపించని మత స్వామ్య దేశంలో కూడా పాతికేళ్ళ కాలంలో చెప్పుకోదగ్గ అభివృద్ధి కనిపించింది. ఏ దేశంలోనైనా సుదీర్ఘ కాలంలో ఎంతో కొంత అభివృద్ధి కనిపించక తప్పదు. మూడు దేశాల్లోనూ వివిధ నిష్పత్తుల్లో అదే జరిగింది.

కాలం గడిచిపోతూనే వుంది.

కాలంతో పాటు వొకతరం గడిచిపోయింది.

వొకదేశ చరిత్రలో వొకతరం అంటే పాతికేళ్ళ కాలంగా తీసుకోవచ్చు. పాతికేళ్ళ కాలంలో వొక దేశంలో చాలా మార్పులొస్తాయి. ఆధునిక కాల పరిస్థితుల్లో పాతికేళ్ళలోనే చరిత్రగతిలో మార్పొస్తుంది.

పాతికేళ్ళ తర్వాత ఈనాటి యువకులు ఆనాడు ముసలాళ్ళౌతారు. మళ్ళీ కొత్త యువతరం పుట్టుకొస్తుంది. కొత్త యువతరంతో పాటు కొత్త భావాలు పుట్టుకొస్తాయి. నిన్న పురోగమనంగా కనిపించిన చర్య ఈ రోజు తిరోగమనంగా కనిపించవచ్చు.

మన ముగ్గురు స్నేహితులు కూడా పాతికేళ్ళ తర్వాత ముసలాళ్ళయ్యారు. వాళ్ళ పిల్లలు పెద్దవాళ్ళై కొత్తతరం వచ్చింది. అప్పటికీ ప్రజల గుండెల్లో విప్లవకాలం నాటి పొంగు చల్లారిపోయింది. విప్లవం తర్వాత పుట్టిన యువకుల్లో విప్లవకాలం నాటి భావాలు లేవు. పాత తరానికి చెందిన ముసలాళ్లలో ఇంకా ఆనాటి జ్ఞాపకాలు చెరిగిపోకుండా వున్నాయి. కొత్తతరాన్ని చూసి ముసలాళ్ళు సణుక్కోవడం మొదలెట్టారు. ముసలాళ్ళని చూసి కొత్తతరం విసుక్కోవడం మొదలెట్టింది. యుగసంధిలో అలాగే జరుగుతూ వుంటుంది. పాతికేళ్ళ తర్వాత మూడు దేశాల్లోనూ పరిస్థితులు చాలా మారిపోయాయి.

ప్రజాస్వామ్య దేశంలో అప్పటికైదుసార్లు ఎన్నికలు జరిగాయి. దాంతో ప్రజలకిప్పుడు ఎన్నికల పట్ల మోజు పోయింది. విప్లవకాలం నాటి దేశ నాయకులు మరణించడంతో కొత్త నాయకులొచ్చారు. స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో ప్రముఖ పాత్ర వహించిన అధికార పార్టీలో చాలా చీలికలొచ్చాయి. పూర్వపు నాయకుల మీదుండిన ప్రేమ ప్రజలకు కొత్త నాయకుల మీద లేకుండా పోయింది. కొత్త నాయకుల్లో కూడా ప్రజలమీద కంటే అధికారం మీదే ప్రేమ పెరిగింది.

ప్రభుత్వం దీర్ఘకాలిక దేశాభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు స్వస్తి చెప్పి వోట్ల కోసం ప్రజల్ని ఆకర్షించడానికి చిట్కాలు వెతకడం మొదలెట్టింది. ప్రజల్ని మురిపించడానికి అప్పటికప్పుడు చిచ్చుబుడ్లలా వెలిగి ఆరిపోయే తాత్కాలిక పథకాలు అమలు చేయడం మొదలెట్టింది. దేశానికో ఖచ్చితమైన ఆర్థికాభివృద్ధి కార్యక్రమం లేకుండా పోయింది. రెండో స్నేహితుడు చెప్పినట్లు ధనవంతులు మరీ ధనవంతులయ్యారు. బీదవాళ్లు మరీ బీదవాళ్ళయ్యారు. నిరక్షరాస్యతా నిరుద్యోగమూ తీవ్ర రూపం ధరించాయి. యేయేటి కాయేడు నిత్యావసర వస్తువుల ధరలు పెరిగి పోనారంభించాయి. కరెన్సీ విలువ బాగా పడిపోయింది. దేశ సంపద కొద్దిమంది పెట్టుబడిదార్ల చేతుల్లో కేంద్రీకృతమైపోయింది. నిరుత్సాహంతో ప్రజలు దేశం కోసం పనిచేయడం మానేసి ఎప్పటికప్పుడు కొత్తగా పుట్టుకొచ్చే నిత్యావసరాలు తీర్చుకోవడానికే జీవితకాలం ఖర్చు పెట్టేయడంలో మునిగిపోయారు. నిరాశతో రాజకీయ చైతన్యం పోగొట్టుకుని మనసుకు తాత్కాలిక వుపశమనం కలిగించే దారులు వెతుక్కోనారంభించారు. దాంతో దేశంలో యెంటర్‌టైన్మంట్ యుగం ప్రారంభమైంది. సినిమాలకీ, నైటు క్లబ్బులకీ విపరీతమైన గిరాకీ వచ్చింది. సినిమా హీరోలు దేవుళ్ళయ్యారు.

కాల్పనిక సాహిత్యం వెర్రి తలలు వేసి కదం తొక్క నారంభించింది. అన్నింటినీ మించి యువత మత్తు పదార్థాలకూ మాదక ద్రవ్యాలకూ అలవాటు పడిపోయింది. దేశంలో జాతి మత కుల భాషా భేదాలు విపరీతంగా పెరిగిపోయాయి. అవన్నీ వర్గ ద్వేషాలకు దారితీశాయి. చిల్లర రౌడీలు చిల్లర నాయకులయ్యారు. చిల్లర నాయకులు చిల్లర దేవుళ్ళయ్యారు. అధికార పార్టీ సీటుకి అంటిపెట్టుకునుండడానికే తీవ్ర ప్రయత్నాలు చేస్తే ప్రతిపక్షాలు కేవలం ఆ పార్టీని గద్దె దింపడానికే తమ శక్తియుక్తులన్నీ ప్రదర్శింప నారంభించాయి. ఈ రాజకీయ బేతాళంలో ప్రజల నిజమైన సమస్యలకి విలువ లేకుండా పోయింది. నిజంగా ప్రజలకు దగ్గరవడానికే పార్టీ ప్రయత్నించడం లేదు. పోరాట కాలం నాటి స్పిరిట్ అందర్లోనూ పోయింది. ప్రజలు రాజకీయాలంటేనే యేవగించుకోవడం మొదలెట్టారు.

అది అలా వుంటే దేశం మీద తక్కిన రెండు దేశాల ప్రభావం ఎక్కువైంది.

చదువుకున్న మేధావి యువతరం కమ్యూనిస్టు సిద్ధాంతాలవైపు సులభంగా మొగ్గు చూపనారంభించారు. కమ్యూనిస్టు సిద్ధాంతాలు బోధిస్తూ మహాకవులు విప్లవ గీతాలు రాయడం మొదలెట్టారు. ఈ వర్గం యువకులకి ప్రజాస్వామ్యం వెగటు పుట్టనారంభించింది. ఆవేశపరులైన యువకులు తుపాకి గొట్టం ద్వారా మాత్రమే విప్లవం సాధ్యమౌతుందన్న నమ్మకంతో తీవ్రవాద కార్యకలాపాలకు పూనుకుని ఎర్రబాటవైపు సాగిపోయారు.

ఈ దేశంలో కూడా మతవాదులు బయల్దేరారు. యే మతానికా మతం వాళ్లు తమ మతానికన్యాయం జరిగిపోతోందంటూ గోల పెట్టేశారు. ఎవరికి వాళ్లు తమ మత విశ్వాసాల కనుగుణంగా దేశంలో మత స్వామ్యం తేవడానికి కంకణం కట్టుకున్నారు. కొన్ని మతాలవాళ్ళు ప్రత్యేక దేశం ఏర్పాటు చేసుకుని దేశం నుంచే విడిపోతామన్నారు. దాంతో దేశ పటిష్టతకే భంగం వాటిల్లే ప్రమాదం వచ్చిపడింది.

స్వాతంత్ర్యం వచ్చాక దేశం అవలంబించిన సెక్యులరిజాన్ని మతవాదులు స్వప్రయోజనాలకు బాగా వాడుకోవడం మొదలెట్టారు. ఎవరికి వాళ్ళే ఆయుధాలు ధరించి టెర్రరిజానికి పూనుకున్నారు.

కమ్యూనిస్టు దేశంలో మరో విధమైన పరిణామాలొచ్చాయి. యేళ్ళ తరబడి వ్యక్తి స్వాతంత్ర్యం కోల్పోయిన ప్రజలు రొటీన్ జీవితంలో విసుగెత్తిపోయారు. పొద్దున్నే లేవడం పన్లోకెళ్లడం, సాయంత్రం రేషన్ తెచ్చుకోవడం, వండుకు తినడం, నిద్ర పోవడం – ఇదే జీవితమైంది. ప్రభుత్వం అనుమతించిన పుస్తకాలే చదవాలి. ప్రభుత్వం అనుమతించిన సినిమాలే చూడాలి. జీవితంలో ఎంటర్‌టైన్మెంట్ లేక ముఖ్యంగా యువతరం వాళ్ళు స్తబ్దుగా మారిపోయారు.

కాపిటలిజాన్ని దేశం నుంచి పూర్తిగా తరిమేయడం మొదట్లో గొప్ప ఫలితాలనిచ్చినా దీర్ఘకాలంలో ఆ దేశం ఆర్థిక పరిస్థితి కాపిటలిస్టు దేశాల్లో కంటే వెనుకబడి పోవడం ప్రారంభించింది. కాపిటలిస్టు దేశాల కరెన్సీతో పోలిస్తే ఈ దేశం కరెన్సీ విలువ నానాటికీ తగ్గిపోసాగింది. దేశంలో తలసరి ఆదాయం క్రమంగా పడిపోయింది. నిత్యావసర వస్తువులకు మాత్రమే ప్రజలు తమ కోరికల్ని పరిమితం చేసుకోవల్సి వచ్చింది. అవి కూడా కంట్రోల్ పద్ధతిలోనే లభించడంతో రేషన్ షాపుల ముందు పొడవాటి క్యూలు నానాటికీ పెరిగిపోనారంభించాయి. రోజూ గంటల తరబడి క్యూలో నిలబడ్డం ప్రజల జీవితంలో భాగమైపోయింది. ప్రజలందరూ కమ్యూనిటీ గృహాల్లో నివసించవలసి రావడంతో వొక్కో అపార్టుమెంట్లో నాలుగైదు కుటుంబాల వాళ్ళు కలిసి రోజులు గడపాల్చి వచ్చింది. యేయేటి కాయేడు పెరిగిపోతున్న జనాభాకి కొత్తిళ్లు నిర్మించలేక ప్రభుత్వం హైరానా పడసాగింది. దాంతో ఈ కమ్యూనిస్టు దేశంలో కూడా వొకవిధమైన వర్గభేదం బయల్దేరింది. మంచిళ్ళలో వుండే వాళ్ళు, పోర్షన్స్‌లో తలదాచుకునేవాళ్ళు.

కాపిటలిస్టు – ప్రజాస్వామ్య దేశాల్లో ప్రబలిపోయిన కలర్ టీవీలు, వీడియో క్యాసెట్ రికార్డర్ల వంటి విలాస వస్తువులు కమ్యూనిస్టు దేశాల ప్రజలకు అందని మ్రానిపళ్ళై పోయాయి. దాంతో ఎలెక్ట్రానిక్ వస్తువులు దొంగతనంగా దేశంలోకి స్మగుల్ కావడం మొదలైంది. పాశ్చాత్య సంగీతం కోసం యువత వెర్రెత్తి పోనారంభించింది. బయటి ప్రపంచంతో సంబంధం లేకుండా తన చుట్టూ ఇనపతెర కట్టుక్కూచోవడంతో ఆధునిక విద్యా సౌకర్యాలు తగ్గనారంభించాయి.

విదేశాల నుంచి మేధావులైన ప్రొఫెసర్లు రావడం ఈ దేశం విద్యార్థులకు పాఠాలు చెప్పడం గానీ ఈ దేశం విద్యార్థులు పై దేశాలకెళ్ళి చదువుకోవడం గానీ లేనేలేదు. మేధావుల్తో సహా ఎవర్ని తమ దేశానికాహ్వానించినా వాళ్లు తమతో కాపిటలిస్టు భావాలు మోసుకొస్తారని ఈ దేశపు ప్రభుత్వం వాళ్లెవర్నీ తన గడ్డమీదకి రానియ్యలేదు. దాంతో ఆ దేశంలో మేధావుల కొరత లేకపోయినా బయటి దేశాల్లో విజ్ఞానం ఎలా అభివృద్ధి చెందుతున్నదో ఈ దేశం విద్యార్థులకు సరైన అవగాహన లేకుండా పోయింది.

చుట్టూ ఇనపగోడ కట్టుక్కూచున్న దేశ ప్రజల పరిస్థితి అద్దాల మేడలో అబ్బురంగా పెరుగుతున్న చిట్టి పాపాయిల కంటే మెరుగేం కాదు. బైటికెళ్తే చెడిపోతారని పిల్లల్ని ఇంట్లో కట్టడి చేసి పెంచితే బయటికెళ్ళే అవకాశం వచ్చినప్పుడు బయటి ఇంద్రధనుస్సు లాంటి రంగు రంగుల మిథ్యా ప్రపంచాన్ని చూసి వాళ్ళు విభ్రాంతి పాలుకాక తప్పదు.

మూడో దేశంలో పరిస్థితి మరీ అన్యాయమై పోయింది. ప్రజలు మతవిధానం మీద రెండు వర్గాలుగా చీలిపోయారు. ఎలాంటి మినహాయింపులకూ తావులేని కరుడు గట్టిన

మత విధానాలు పాటించడం మొదటి వర్గం పాలసీ. దేశ ప్రభుత్వం ఈ మొదటి వర్గానికి చెందిందే. ఆధునిక కాల పరిస్థితులకు అనుగుణంగా మత విధానంలో కొన్ని సడలింపులు రావాలని కోరడం రెండో వర్గం పాలసీ. మత విధానంలో సోషలిస్టు దృక్పథం చోటు చేసుకోవాలని ఈ వర్గం డిమాండ్. అధికార వర్గం ఈ డిమాండ్ పూర్తిగా తోసిపారేసి రెండో వర్గం వాళ్ళని అణచివేయడానికి పూనుకుంది.

అణిచివేత కార్యక్రమాలు ప్రభుత్వం ఎంత తీవ్రంగా చేపట్టిందో రెండో వర్గం పట్ల సామాన్య ప్రజల సానుభూతి అంతగానూ పెరిగింది. రోజుకి రోజు రెండో వర్గంతో సభ్యులు చేరడం ఎక్కువైంది. ప్రభుత్వాన్ని కూలదోయడానికి రెండో వర్గం వాళ్ళు ఆయుధాలు ధరించి మిలిటెంట్ గ్రూప్‌గా తయారవసాగారు. ప్రభుత్వానికీ వీళ్ళకీ మధ్య ఘర్షణ తీవ్రమైపోయింది. రోజు రోజుకీ జైళ్ళు నిండిపోసాగాయి. ఖైదీల మీద అధికార్ల జులుం అమానుషంగా పెరిగిపోయింది. లెక్కలేనన్ని రాజకీయ హత్యలు జరిగాయి. మధ్యలో సామాన్య ప్రజలు నలిగిపోసాగారు.

ఇక మూడు దేశాల్ని వొకేవిధంగా జలగలా పట్టి పీడించడానికి వో కొత్త మహమ్మారి తయారైంది.

కరప్షన్ - లంచగొండితనం

ప్రజాస్వామ్య దేశంతో పాటు అటు కమ్యూనిస్టు దేశంలోనూ ఇటు మతస్వామ్య దేశంలోనూ లంచగొండితనం విపరీతంగా పెరిగిపోయింది.

ప్రజాస్వామ్య దేశంలో నిత్యావసరాలు తీరక కొంతా విలాసవంతమైన జీవితాల కోసం కొంతా అధికారులు లంచగొండితనానికి పాల్పడ్డారు.

కమ్యూనిస్టు దేశంలో ఏళ్ళు గడుస్తున్నా మారని లైఫ్‌స్టైల్ని విలాసాల వైపు మళ్లించుకోవడానికి అధికార్లు తాపత్రయపడసాగారు. ఎంత పెద్ద పదవిలో వున్న అధికారికైనా సామాన్య ప్రజల్తో పాటే ఆదాయం కాబట్టి కాపిటలిస్టు దేశాల్నించి స్మగులౌతున్న విలాస వస్తువులు కొనడానికి వాళ్లు లంచగొండులయ్యారు.

మతస్వామ్య దేశంలో విపరీతమైన అధికార కేంద్రీకరణ లంచగొండితనానికి దారితీసింది. ఆధునిక భావాల్తో ఎదురు తిరిగిన ప్రజల్ని అణిచేయడమే పనిగా పెట్టుకున్న ప్రభుత్వం అధికార్లకి మితిలేని అధికారాలిచ్చేయడంతో అధికార్లు అధికార దుర్వినియోగం చేస్తూ బాహాటంగా విచ్చలవిడిగా లంచగొండితనానికి పాల్పడ్డారు.

దానికి తోడు మూడు దేశాల్లోనూ విపరీతంగా పెరిగిపోతున్న జనాభా తలసరి ఆదాయాన్ని బాగా పడిపోయేలా చేసి ఆర్థికాభివృద్ధి దెబ్బతీయడంతో మూడు దేశాలూ వొకే రకమైన బరువు కింద కుంగిపోనారంభించాయి.

ఎవర్నీ అడక్కుండా కాలం గడచిపోతూనే వుంది.

యాభై ఏళ్ళు పూర్తి కావస్తున్నాయి.

ముగ్గురు స్నేహితులూ కలుసుకోవల్సిన రోజు దగ్గర పడుతోంది.

అదృష్టవశాత్తూగానో దురదృష్టవశాత్తుగానో ముగ్గురు స్నేహితులు ఇంకా బతికే వున్నారు. యెనభై యేళ్ళు మీద పడుతున్నా ఇంకా బలంగానే వున్నారు. ముగ్గురికీ మూడు విధాల అయోమయం.

తమ దేశాలు పురోగమిస్తున్నాయా? తిరోగమిస్తున్నాయా?

వొక్కటి మాత్రం నిజం. మూడు దేశాలూ సగటున నాలుగడుగులు ముందుకేస్తే ఆరడుగులు వెనక్కి వేస్తున్నాయి. అడుగులేసే నిష్పత్తిలో తేడా – అంతే!

వాళ్ల కల్సుకోవాల్సిన తేదీ మరీ దగ్గరయ్యే సమయానికి హఠాత్తుగా మూడు దేశాల్లోనూ కొన్ని భయంకర సంఘటనలు జరిగిపోయాయి.

ప్రజాస్వామ్య దేశంలో అటు విప్లవకారుల తీవ్రవాదం, ఇటు మతోన్మత్తుల తీవ్రవాదం హద్దు మీరిపోయాయి. తీవ్రవాదులు విచక్షణ పోగొట్టుకుని దారుణంగా హత్యలు చేయడం మొదలెట్టారు. ప్రభుత్వం వాళ్ళని అణిచివేయడానికి తీవ్రంగా ప్రయత్నించసాగింది. పోలీసులు తీవ్రవాదుల్ని అరికట్టలేక తామూ పోరాడుతున్నామని బుకాయించడానికి అమాయకులైన ప్రజల్ని పట్టుకొచ్చి తీవ్రవాదులనే పేరుతో వేల సంఖ్యలో కాల్చి చంపడం మొదలెట్టారు. పోలీసుల్తో పని కాక పోయేసరికి ప్రభుత్వం మిలిటరీని రంగంలోకి దించడానికి సిద్ధపడింది.

కమ్యూనిస్టు దేశంలో నానాటికీ దిగజారి పోతున్న ఆర్థిక పరిస్థితిని సరిదిద్దకపోతే విషమ పరిస్థితుల్ని ఎదుర్కోవల్సిన ప్రమాదం ఏర్పడింది. దాంతో ప్రభుత్వం కొంతవరకైనా ఇనప తెరలు కూల్చక తప్పలేదు. రెండు చేతులూ చాచి కాపిటలిస్టు ప్రపంచాన్ని వ్యాపారం సంబంధాలకు ఆహ్వానించింది. కాపిటలిస్టు దేశాలు తమ వస్తువుల్ని అమ్ముకోవడం కోసం ఈ దేశాన్ని సువిశాలమైన మార్కెట్‌గా వుపయోగించుకొందుకు యెగబడ్డాయి. దాంతో దశాబ్దాలుగా వొకే విధంగా సాగుతూ వచ్చిన ప్రజల జీవన విధానం వొక్కసారిగా స్పందదుకుంది.

విద్యార్థులకు విదేశాలకెళ్ళి చదూకునే అవకాశం వచ్చింది. అక్కడి ప్రజల స్వేచ్ఛా జీవితం చూశాక, అక్కడి ధనవంతుల విలాసాలు గమనించాక విద్యార్థుల్లో తీవ్రమైన ప్రతిస్పందన కలిగింది. అద్దాల మేడలోంచి అబ్బురాల చిట్టి పాపాయి బయటికొచ్చాడు. రంగు రంగుల ఇంద్రధనుస్సు చూసి విభ్రాంతి పాలయ్యాడు.

ఆ స్వేచ్ఛా ప్రపంచం తమక్కూడా కావాలని వాళ్లు అగ్రులు చాచడం మొదలెట్టారు. సహజంగానే కాపిటలిస్టు దేశాల్లో పేద ప్రజల కన్నీళ్ళు వాళ్ళ దృష్టికందలేదు. తమకూ ప్రజాస్వామ్యం కావాలని పట్టుబట్టారు. దేశ రాజధాని నగరంలో వేలకొద్దీ విద్యార్థులు గుమికూడి కమ్యూనిస్టు సిద్ధాంతాలకు తిలోదకాలు వదిలేసి ప్రజాస్వామ్యం కోసం వుద్యమం లేవదీశారు. కొద్ది రోజుల్లోనే రాజధాని నగరం వాళ్ళ స్వాధీనమై పోయింది. దాంతో ప్రభుత్వం అదిరిపోయి బలప్రయోగంతో యువతరాన్ని అణిచివేయాలని తీర్మానించుకుంది.

మతస్వామ్య దేశంలో కూడా పరిస్థితి విషమించింది. ప్రభుత్వ వ్యతిరేక శక్తులు ఆయుధాలు ధరించి పసిపిల్లల్ని కూడా తమ వుద్యమంలో చేర్చడం మొదలెట్టారు. దాంతో ప్రభుత్వం ఒకే దెబ్బతో వుద్యమ కారులందర్నీ తుడిచి పెట్టేయాలని నిర్ణయించుకుంది.

ప్రజాస్వామ్య దేశంలో కమ్యూనిజం కోసమూ మతస్వామ్యం కోసము వుద్యమాలు లేచాయి. కమ్యూనిస్టు దేశంలో విద్యార్థులు ప్రజాస్వామ్యం కావాలన్నారు. మతస్వామ్య దేశంలో వుద్యమ కారులు పరిమిత మత సిద్ధాంతాలూ కమ్యూనిజమూ కలబోసిన ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థ కోరుకున్నారు. పొరుగింటి పుల్లకూర సామెతగా తయారైంది కథ.

❖ ❖ ❖

చివరికో రోజు...

ముగ్గురు స్నేహితులు కలుసుకోవల్సిన రోజింకా కొన్ని వారాలుందనగా...

మూడు దేశాల్లోనూ వొకేసారి ప్రళయం లాంటిది సంభవించింది. ప్రజాస్వామ్య దేశంలో మిలిటరీని రంగంలోకి దించింది. మిలిటరీ వాళ్ళు వొక్కసారిగా మతవాదులు దాక్కున్న దేవాలయాల్లోకి, విప్లవకారులు తలదాచుకున్న అడవుల్లోకి బెటాలియన్లు, బెటాలియన్లు మెషిన్‌గన్లతో దూసుకుపోయారు. రోజులు తరబడి విచక్షణారహితమైన కాల్పులు జరిగాయి. తీవ్రవాదులు వందల సంఖ్యలో హతమయ్యారు. సామాన్య ప్రజలు వేలసంఖ్యలో ప్రాణాలు పోగొట్టుకున్నారు.

కమ్యూనిస్టు దేశంలో అటు రాజధాని నగరంలోనూ ఇటు విద్యార్థులు ఆందోళన చేస్తున్న ఇతర ముఖ్య పట్టణాల్లోనూ బెటాలియన్లకు బెటాలియన్ల సేన మోహరించింది. విద్యార్థులు రకరకాల ప్రదర్శనలు జరిపి సేనల్ని తిరిగిపొమ్మని కోరారు. కొద్ది రోజుల వరకూ సేనలు ఏమీ చెయ్యలేదు. కొన్ని బెటాలియన్లు విద్యార్థుల మాట విని తిరిగి బారాక్స్‌కి వెళ్ళిపోతున్నట్టుగానే కనిపించాయి. ప్రభుత్వ సైనికుల్ని చూసి విద్యార్థులెంత మాత్రం బెదర్లేదు. దాంతో ప్రభుత్వం నరకానికి ఆహ్వాన గీతం పాడింది.

హఠాత్తుగా ప్రభుత్వ సేనలు విద్యార్థుల మీద విరుచుకుపడ్డాయి. నిండా ఇరువై యేళ్ళు నిండని వేల కొద్దీ పసివాళ్ళ మీదికి టాంకులు నడిచాయి. ఆయుధాల్లేకుండా ప్రశాంతంగా ప్రదర్శనలు జరుపుతున్న విద్యార్థుల మీద మిషన్‌గన్ తూటాలు మిడతల దండులా కమ్ముకున్నాయి. టాంకులు అగ్నివర్షం కురిపించాయి. ఆనాటి సాయంత్రం ప్రారంభమైన మారణకాండ మర్నాడు మధ్యాహ్నం దాకా నిర్విరామంగా సాగుతూనే వుంది. ఆ కాళరాత్రి రాజధాని నగర వీధుల్లో వేలకొద్దీ శవాలు గుట్టలుగా పడ్డాయి.

ఆ తర్వాత కొన్ని గంటల వ్యవధిలోనే రాజధాని నగరాన్ని ప్రభుత్వ సేనలు పూర్తిగా హస్తగతం చేసుకున్నాయి. ప్రజాస్వామ్యం కోసం విద్యార్థుల వుద్యమాన్ని ప్రభుత్వం రాక్షసంగా అణచి పారేసింది. వీధుల్లో పడున్న శవాల గుట్టలన్నీ పూడ్చిపడేయడానికి అన్ని బెటాలియన్ల సేనలకూ నాలుగు రోజులకు పైగా పట్టింది.

మతస్వామ్య దేశ ప్రభుత్వం కూడా అందుకేమీ తీసిపోలేదు. వేలకొద్ది సైనికులు ఆందోళన కారుల్ని పట్టుకోవడానికి వీధుల్లోకి నడిచారు. మిలిటరీ వ్యాన్లూ టాంకులూ కవాతు చేస్తున్న సైనికుల్తో పాటు ముందుకు సాగిపోయాయి. వుద్యమకారులు దాక్కున్నారని అనుమానించిన ప్రతి ప్రదేశంలోనూ సైనికులు ప్రవేశించారు. ఈ మెరుపుదాడిలో సామాన్య ప్రజల హాహాకారాలు ఆకాశాన్నంటాయి.

సైనికులు కురిపించిన అగ్నివర్షంలో పసిపిల్లలు సైతం మలమలమాడిపోయారు. వందలాది మంది నిస్సహాయులైన స్త్రీలని ప్రభుత్వ సైనికులు నడివీధుల్లో మానభంగం చేశారు. వీధి వీధిలోనూ మృత్యుదేవత పైశాచిక నృత్యం చేసింది.

విప్లవకాలంలో ప్రజా జీవితాన్ని స్వర్గతుల్యం చేస్తామని శపథాలు చేసుకున్న మూడు దేశ ప్రభుత్వాలూ ప్రజలకు రక్షణ కల్పించడంలో పూర్తిగా విఫలమయ్యాయి. ప్రజలకు భద్రత కల్పించే విషయం అటుంచి తామే పూనుకుని నేలమీద నరకాన్ని సృష్టించాయి. మూడు దేశాల్లోనూ వొకే సమయంలో రక్తపుటేరులు ప్రవహించి చరిత్ర పుటల్ని ఎరుపెక్కించాయి.

❖ ❖ ❖

ఆకాశం ఎరుపెక్కింది.

యాభై సంవత్సరాల తర్వాత వాళ్ళు ముగ్గురూ తిరిగి అదే ప్రదేశంలో అదే చోట కలుసుకున్నారు.

తొలినాటి వుత్సాహమూ, వుత్తేజమూ ముగ్గురి వదనాల్లోనూ మచ్చుకైనా లేవు. వృద్ధాప్యంతోనూ, నిరాశతోనూ ముగ్గురూ కుంగిపోయారు.

యెరుపెక్కిన ఆకాశం కొత్తతరానికీ కొత్త పోరాటానికి నాంది పలుకుతున్నట్లుగా వుంది.

అవును కొత్తతరం!

కొత్త పోరాటం!

తమ తరం ముగిసింది!

తమ పోరాటం ముగిసింది!

కొత్త తరం వచ్చింది!

కొత్త పోరాటం వచ్చింది!

వాళ్ళు ముగ్గురి కళ్ళనుంచీ ఒకేసారి కన్నీటి చుక్కలు నేలరాలాయి.

ముగ్గురూ ఒక్కమాట కూడా మాటాడుకోలేదు.

ముగ్గురి చేతులూ కలుసుకున్నాయి.

ఆనందంతో కాదు.

ఆశయ సాధనలో విజయం సాధించామన్న గర్వంతో కాదు.

తాము ముగ్గురూ వోడిపోయారు–

వోడిపోయామన్న దిగుల్తో అంతకన్నా కాదు.

చరిత్ర సత్యం కనుక్కున్న విభ్రమంతో విస్మయంతో చేతులు కలుపుకున్నారు.

ఆ తర్వాత నెమ్మదిగా వెనక్కి తిరిగి ఎవరికి వాళ్లు తమ అంతిమ గమ్యాలవైపు భారంగా సాగిపోయారు.

వాళ్ళ కళ్ళ నుంచి రాలిన కన్నీటి చుక్కలు వాళ్లు కనుక్కున్న చరిత్ర సత్యాన్ని నేలమీద ఆర్ద్రంగా లిఖించాయి.

ఏ దేశంలోనైనా ఎంత గొప్ప ఆశయాలతో ఏర్పాటైన సమాజంలోనైనా – పాలకవర్గం ప్రజల్ని అణిచిపెట్టడానికే ప్రయత్నిస్తుంది.

ప్రజా పోరాటం అనునిత్యం అనివార్యం, ఇదే.... చరిత్ర.

'ఉదయం' నవతరం వారపత్రిక, 22-9-89